

Zoo gaat het op Kerstmis tenslotte niet om ons in de eerste plaats.

Het gaat allereerst om onzen God.

Christus komt tot datgene wat van God is.

Hij wil in de wereld Gods eigendom halen. En aan de wereld openbaren het geheim van Gods daden. Daden van oordeel en daden van liefde.

Daarom ook is Christus zelf en de vredeburger, en de zwaard-drager. Daarom is er in Hem, die komt om Gods zaak te dienen de hogere eenheid tusschen den zang der Engelen in den Kerstnacht en de betuiging van Christus: „meent niet, dat Ik gekomen ben om den vrede op de aarde te brengen”. Daarom zijn in Christus een de zoete meditaties van een Maria en een Hanna en de vreeze der wachtsters in den nacht van Zijn verrijzenis.

Gods Woord wordt vleesch.

En midden in de schepping, die den Schepper naar de kroon staat, daalt de Handhaver van de soevereine majesteit Gods neder. En dat geeft en vreeze en vreugde. Dat is angst voor wie vijandig tegen God zich stelt, dat is verheuging voor het volk, dat Gods eere leerde zoeken.

En zoo is Kerstfeest slechts waarlijk te vieren voor hen, die hebben leeren verstaan, dat „het bedenken des vleesch” vijandschap is tegen God; voor hen, die het heimwee geleerd hebben naar andere eere dan de eigen grootheid; voor hen, die hebben leeren roepen om redding.

Maar zoo verstaan we dan ook ten volle, waarom Jezus voor Zijn volk de Jezus, de Redder, is.

Dat volk lag immers gebonden in banden van zonde. En Hij, die komt om de eer des Vaders uit de zondegreep te verlossen, komt ook om het bijzonder gekende eigendom des Vaders los te maken uit de banden des doods. De verlossingsdag gaat op in Bethlehem's stal.

Zoo is Christus, de handhaver van Gods recht, door Zijn werk, de Redder voor hen, die leeren roepen om behoud. Want Gods strijd werd hun strijd; hun levenslijn was herboren naar de lijn Gods: de lijn omhoog.

En dat is de vreugde van Kerstfeest, dat de dag der vrijmaking angebroken is.

God heeft Zijn eer niet los kunnen laten.

En daarom heeft Hij ook Zijn volk niet los kunnen laten.

Maar dan kan Kerstfeest ook het ware feest zijn voor ieder, die worstelen geleerd heeft met de macht der zonde.

Zie, Jezus is geboren.

Verlossing is er!

Hij heeft „de reinigmaking onzer zonden door zichzelf beweeg gebracht”.

Wanneer we kennen den strijd met onze ongerechtigheden, dan is Jezus' zaak, dan is Gods zaak onze zaak geworden. En dan is er belofte van vergeving voor een ieder, die in het kindeke in Bethlehem's kribbe zijn Heiland zoekt.

En daar waar de klacht is over eigen zonde, bij het kindeke Jezus uitgeschreid, daar is ook de jubel over de komst van den Zaligmaker. Daar gaat op Kerstmis voor het geloofsoog de poort des hemels open. Daar wordt het feestlied geboren. Daar komt nieuwe vreugd.

Vreugde van het Christus-feest.

„Kerstfeest”.

J. W.

UIT DE SCHRIFT.

Voorhof des hemels. (Kerstmis.)

En de heerlijkheid des Heeren overschemt
Lucas 2:9 midden.

Uw Heiland kwam op aarde...

De hemel opende zich en gaf Hem aan U.

Gods Zoon werd mensch.

De nieuwe mensch, de nieuwe Adam werd geboren.

En met de aarde viert Gods hemel feest; de heerlijkheid des Heeren wordt op aarde aanschouwd; het veld van Efratha wordt een voorhof des hemels. Even keert het paradijs op aarde terug. Is dat de werkelijkheid? Neen, 't is slechts een boodschap van de werkelijkheid; een bewijs van het groote, dat geschiedde; een verschijning van wat was en van wat wezen zal.

En toch, de aarde grenst nu in Christus' geboorteaar dicht aan den hemel. De Heere is er met Zijn heerlijkheid.

Ja, omdat de voorwaarde voor de komst van het nieuwe paradijs is vervuld.

Ginds in Bethlehem is de werkelijkheid van het heil. Daar ligt Jezus uw Zaligmaker, in de kribbe. Maar juist daarom ontvangt de aarde, ontvangt de mensch een belofte: nu is de aarde een voorhof des hemels, voor hen, die het feit, waar 't om gaat, verstaan.

De heerlijkheid des Heeren is op aarde.

En ze wekt vrees.

Dat kan niet anders.

Onze oogen kunnen niet verdragen 't aanschou-

wen van den glans van het eeuwige paradijs. Wij zijn zoo gewend om slechts geschapen licht te zien, dat we niet kunnen verdragen de afstraling van den gloed van het eeuwige Licht. En het wonder gebeurt steeds onverwacht. Wie zou dan niet vreezen?

Als de voorhof van den hemel op aarde gezien wordt vreezen de menschen, vreezen de godvruchtige herders.

Maar uit de heerlijkheid, die vreezen doet, klinkt straks de stem, die van blijdschap spreekt.

De heerlijkheid des Heeren verschrikt een wijle, maar troost voorgoed.

Want in het kindeke van Bethlehem wordt de heerlijkheid des Heeren verstaan. Hij is het, die den hemel op aarde brengt, en die het Zijne van de aarde naar den hemel voert.

Verstaat ge, dat Kerstmis de aarde maakt tot een voorhof des hemels? O, niet het wonder van Bethlehem's herders, maar dat van Bethlehem's kind is het feitelijke mysterie, waarbij de aarde tot een paradijs wordt.

Wat in Efratha's velden geschiedt is slechts een prediking van wat uw Jezus beteekent.

Hij maakt deze aarde tot een voorhof des hemels.

Wanneer gij Hem kent, die daar uit den hemel is neergedaald om in te gaan in onzen staat, dan ziet ge U aan Zijn kribbe omschienen door den glans van de heerlijkheid des Heeren.

Dan is er in den nieuwen mensch ook voor U het begin van een nieuw paradijs; dan weet ge in Hem den hemel weer te vinden.

De mystieke band met het kind Jezus, maakt dan ook U tot een koningskind, dat deel heeft aan de erve der heiligen in het licht.

Wat verandert dan deze aarde voor U!

Hoe wordt ge dan telkens omschienen door hemelschen lichtgloed.

Uw kruis en uw dank, uw vreugde en uw verrassingen, ze komen in het teeken van de nieuwe beleving, die er is in het voorhof des hemels.

Ge weet U steeds omschienen van de heerlijkheid des Heeren, want dat alles is noodig voor U op den weg door het voorhof naar het paradijs.

En ook dat is uw Christus-feest — heil uw leven door.

O zeker, ge kent dan de vrees.

Het verschrikt U menigwerf, dat ge uzelf zoo dichtbij den Hemel weet. Zoo onder den open Hemel Gods. Dicht bij God — 't is een heerlijke plaats; maar ook een gevaarlijke plaats. „In degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden, spreekt de Heere”.

Maar zie dan... uit den lichtglans van Gods heiligheid klinkt de stem der genade. Ziet, ik verkondig U „blijdschap”, „groote blijdschap”.

Zeker, uw wandel is dikwerf zoo onwaardig aan de heerlijkheid van den voorhof des hemels. Maar het lichtende veld van den hemelschen voorhof hoort de stem van den engel: „vrees niet...”

Ja, er blijft bij ons het bewustzijn van schuld. Er blijft de smeeking: „Heere, vergeef...”

Maar óók blijft de belofte: de voorhof des hemels is slechts het begin, straks gaat ge in Hem, die het licht van Kerstfeest schijnt deed, binnen in het nieuwe Paradijs.

Adam was omringd eens van paradijs-weelde. Hij verloor dien rijkdom.

De tweede Adam, de nieuwe mensch, brengt de paradijs-heerlijkheid weder.

De heerlijkheid des Heeren is toch op aarde voor ieder, die Kerstfeest verstaat.

Maar de nieuwe mensch, Jezus Christus, houdt Zijn paradijs vast, leidt Zijn kinderen door het voorhof van den hemel, naar het nieuwe, het eeuwige paradijs.

Wij vieren het feest van de opening van des hemels voorhof.

Wij vieren de vreugde over 't aanschouwen van de heerlijkheid des Heeren.

J. W.

KERKELIJK LEVEN

Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraald?

XI.

Uitgangspunt voor de bespreking van deze urgente kwestie is het rapport, dat in deze materie op de Synode van 1917 werd uitgebracht en de conclusies, welke daar werden aangenomen. De Synode achtte een herziening van de Statenvertaling niet beslist noodzakelijk.

Ten opzichte van de wenschelijkheid stond zij anders. Het rapport onderscheidde daarbij tusschen de groote bezwaren. De laatste zou de moeite niet loonen. Het gaf de voorkeur aan de tweede. Toch meende het rapport, en de Synode sloot zich daarbij aan, dat de Synode daartoe niet zelf het initiatief moest nemen, omdat nog te veel voorarbeid moest worden verricht.

Het bezwaar van den vóór-arbeid is thans weggenomen. Bijna een derde van heel de Schrift is door Gereformeerde Godgeleerden sindsdien opnieuw vertaald en gekommentarieerd. Dit mag voldoende geacht om met den definitieven vertalingsarbeid een aanvang te maken.

Zij die dien voorarbeid hebben verricht zijn als vanzelf tot vertalers aangewezen. Zij staan thans nog in de kracht van hun leven. En

waar met de vertaling een aanzienlijke tijd is gemoeid, is nistat zeer te ontvreden.

Ook dit mag niet vergeten: gelijk in den tijd der Statenvertaling is ook thans het tektonische zoek tot een rustpunt gekomen. Men kan zeggen, dat we thans een nieuwen tekst receptus van het Nieuwe Testament hebben. Is dan niet de gelegenheid gunstig om nu met een verbeterde bijbelvertaling te beginnen?

Is de Statenvertaling tot stand gekomen in een tijd, toen men zich voor de autoriteit der Schrift boog en heeft zij er middelijkerwijs toe meegewerkt, dat in den tijd van inzinking, welke daaro pgevolgd is, vele eenvoudigen aan de waarheid vasthielden, wij hebben er ons ernstige rekenschap van te geven of ons in deze mischien niet een da capo van het verleden wacht en of wij verantwoord zijn, wanneer wij het nageslacht niet het kostelijk kleinood nalaten aan een verbeterde bijbelvertaling. Wanneer onverhoopt de deformatie onze kerken mocht vernieuwen, is wellicht in geen eeuw een zuivere vertaling te wachten. Een roeping kan onze Statenvertaling niet meer thee.

Op het reformatorisch program behoort verbetering der bijbelvertaling te staan vóór uithreiding der belijdenis en herziening der liturgie, hoe gewenscht beide laatste ook zijn. Want en belijdenis en liturgie zijn ten opzichte van de Schrift secundair. God heeft de zielen der geloovigen aan die Schrift gebonden. Verreweg de meesten kunnen echter de Schrift slechts in een vertaling. Maar dat heeft de kerk ook te zorgen, dat deze vertaling zoo getrouw mogelijk zij. En nu zal geen deskundige durven beweren, dat de Statenvertaling, hoe uitnemend ook, het meest dore licht doet uitschijnen, dat God over de Schrift voor het tegenwoordige geslacht deel opanen. Het verschil tusschen „grondtekst” en Statenvertaling is waarlijk niet zoo gering. Neemt men dat verschil niet zooveel mogelijk weg, dan zal hiervan het gevolg zijn, dat de gemeente meer en meer los wordt van het Woord.

Symptomen van losworden van het Woord komen af en toe in de prediking reeds tot uiting, door de individuele vertalingen, welke van den kansel soms worden geboden en waarbij er zijn, die nog gebrekkelijker zijn dan de Statenvertaling.

Nog enkele symptomen kunnen genoemd als het lezen van andere vertalingen, bewerkt door mannen, die niet op Schriftgeloofvuldig standpunt staan bij huiselijke godsdienstoefeningen en de vraag, waarmee men beroep op de Schrift soms krachteloos zoekt te maken; maar is de vertaling van dien tekst wel juist?

Men zegge niet: maar uit de Statenvertaling is toch nog wel den weg der zaligheid te kennen. 't Moet ons allereerst om God te doen zijn. Dan wordt elk van Zijn woorden waardevol.

Voorbeelden ter vergelijking van de Statenvertaling met nieuwe vertalingen, welke als voorbereidend werk voor een verbeterde vertaling kunnen dienen.

1. Uit de Psalmen.

Thans willen we een vergelijking trekken tusschen enkele gedeelten uit Jesaja, zooals men die in de Statenvertaling vindt en zooals Prof. Dr J. Ridderbos die vertolkt in de serie „Korte Verklaring der Heilige Schrift”.

Eerst dan een paar verzen, waarbij het zekelijk verschil niet zoo sterk uitkomt.

Wij kiezen daartoe uit Jesaja 1:4-9.

Links geven we de Statenvertaling, rechts die van Prof. Ridderbos.

4. Wee het zware volk, het volk van zware ongerechtigheid, het zaad der boosdoeners, de verdervende kinderen! Zij hebben den Heere verlaten; zij hebben den Heilige Israels gelasterd; zij hebben zich vervreemd, (wijkende) achterwaarts.

5. Waartoe zoudt gij meer geslagen worden? Gij zoudt den afvals des te meer maken; het gansche hoofd is krank, en het gansche hart is mal.

6. Van de voetstool af tot het hoofd toe is er niets geheels aan henzelven; maar wonden en striemen en etterhullen, die niet uitgedrokt noch verbonden zijn, en geene derzelve is met olie verzacht.

7. Uw aardrijk is een verwoesting; uwe steden zijn met vuur verbrand; uw land verteren de vreemden in uwe tegenwoordigheid en een verwoesting is er, als een omkeering door de vreemden.

8. En de dochter van Zion is overgebleven als een hutje in den wijngaard, als een nachthutje in den komkommerhof, als een belegde stad.

9. Zoo niet de Heere der heirscharen ons nog een weinig overblijfsel had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn; wij zouden Gomer-ra gelijk zijn geworden.

Men hoort weleens de bedenking opperen, dat het Nederlandsch van den tegenwoordigen tijd er zich niet toe leent om een werk, dat desnoods eeuwen moet dienen, tot stand te brengen.

Onze wijze van uitdrukking zou daarvoor te slap zijn geworden.

Men verwacht daarom, dat het hedendaagsche Nederlandsch veel spoediger door een ander taal-eigen zal worden verdrongen, dan dit met het Nederlandsch van de Statenvertaling het geval was.

En nu willen we het niet tegenspreken: de Statenvertaling heeft een zuiveren metaalklank. Haar taal is gespiegeld. Haar woorden zijn van stand.

Toch gelo-

staande ver-

aling wint.

Wij schrijv-

woordig. Ne-

maar daara-

vertaald.

Men stello-

eens tegenov-

De Staten-

caz.” Prof.

lnist omdat

wordt aange-

glen.

Tegenover

vreemd, (w-

vertaling, z-

zet Prof. R.

gebruik ten

terwaarts af

De bewog

Statenvertal

Hoe ander

kort afgebro

een woesten

ijw akker

ervan!”

Men leze

en men zal

we is.

Hoe lijkt

niet nu, in

worden zijn

worden” teg

„als Sodom

gelijk”.

Maar hoe

hos' vertalin

Wie kan

woorden val

zij meer ge

des te meer

en het gans

tot het hoo

zelve enz.”?

Men sla

men zal zien

verzen zijn.

Maar de

dit punt hel

De redene

gaat altijd

blijkbaar no

den. Maar

lichaam is

reeds de sj

en geen en

Het moet

de Schrift

baar is ge

Wat wij

opmerkten,

te herhalen.

Wij besch

finities.

De keur v

ten beproev

Een uitdr

in vers 4, i

vervangen.

En in ve

„wij” in pl

behouden.

Maar dat

verbeterde v

eigenlijk in

Wij veroo

op gelijke

wel Jesaja.

5. En zij zal

uit de zee de

de rivier zal

verdragen.

6. Zij zullen

een verre t

uiken te uith

dande stroom

het niet en h

verwelken.

7. Het papi

stroomen, a

stroomen, en

aan de stro

drogen; het z

worden en v

8. En de v

treuren en al

sel in de st

culen rouw

het werpne

u wateren, zulle

9. En de

fine vlas zal

worden; ook

de witte stof;

10. En zij z

fundamente

len, allen, d

lustige sta

ken.

Hier wijk

der af, dat

punten de

Mogen w

zelf overlat

Zij zullen

aanzienlijke tijd
te ontraden.
gelijk in den tijd
als het lakstonden
n. Men kan zeggen
dus receptus van
n. Is dan niet de
het een verbeterde

stand gekomen is
de autoriteit der
niddelijkerwijs te
in inzinking, welke
avondigen aan de
den er ons ernstig
ons in deze zin
van het verleden
zijn, wanneer w.
telijk kleinood in
belvervaling. Was
atie onze kerk
in geen eenwa
chlen. En zoelang
et meer men.

gram behoort ver
staan vóór uit
herziening der l.
laatste ook zige
rie zijn ten op
indair. God beel
die Schrift ge
en kunnen echter
vertaling. Maar dan
en, dat deze ver
t. En nu zal
oren, dat de Sta
ook, het mee
dat God over d
lige geslacht doe
n „grondtekst“ is
niet zoo gering
t zooveel mogelijk
evolg zijn, dat d
s wordt van het

u van het Woel
rediking reeds te
vertalingen, welke
rden geboden en
brekkelijker zijn dan

nen genoemd ab
gen, bewerkt door
geloovig standpunt
doelstellingen en de
p op de Schrift
maken; maar is
wel juist?

Men sla er oude verklaringen eens op na en
men zal zien, hoe gekunsteld zij menigmaal op deze
verzen zijn.

Maar de vertaling van Prof. Ridderbos is op
dit punt helder als glas.

De redeneering van den profeet wordt deze: gij
gaat altijd maar voort af te wijken en wilt dus
blijkbaar nog langer door den Heere geslagen wor-
den. Maar waar moet Hij u slaan? Op uw heele
lichaam is er niet één plek te vinden, waar niet
reeds de sporen van Zijn slagen te vinden zijn
en geen enkel spoor is nog genezen.

Het moet toch voor ieder buiten kijf zijn, dat
de Schrift daardoor voor ons volk meer lees-
baar is geworden!

Wat wij bij de vertaling van Prof. Noordt
opmerkten, behoeven we hier niet in den brede
te herhalen.

Wij beschouwen ook deze vertaling niet als de-
finitief.

De keur van deskundigen zal ook haar nog moe-
ten heproeven.

Een uitdrukking als: „slecht handelende zonen“
in vers 4, zagen wij b.v. gaarne door een betere
vervangen.

En in vers 9 zouden wij gaarne het forsche
„wij“ in plaats van het zwakkere „we“ willen
behouden.

Maar dat hier onschatbaar materiaal voor een
verbeterde vertaling wordt geboden, wie durft het
eigenlijk in gemoede ontkennen?

Wij veroorloven het ons om nog twee stukken
op gelijke wijze naast elkander te plaatsen en
wel Jesaja 19:5-10.

5. En zij zullen de wateren
uit de zee doen vergaan en
de rivier zal verzuipen en
verdrogen.

6. En de wateren zullen
uit den grooten plas verdwijnen
en de stroom zal leeg en
droom worden.

7. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

8. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

9. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

10. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

11. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

12. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

Toch gelooven wij, dat de vertaling van boven-
staande verzen het in kracht van de Statenver-
taling wint.

Wij schrijven dat niet hieraan toe, dat ons tegen-
woordig Nederlandsch zooveel voortreffelijker is,
maar daaraan, dat hier zooveel nauwkeuriger is
vertaald.

Men stelle beide vertalingen van het vierde vers
eens tegenover elkander.

De Statenvertaling heeft: „Wee het zondige volk,
enz.“ Prof. Ridderbos: „Wee, zondige natie enz.“
Juist omdat in de laatste vertaling het volk zelf
wordt aangesproken, krijgt het „wee“ des te meer
klein.

Tegenover het omslachtige „zij hebben zich ver-
vreemd, (wijkende) achterwaarts“ van de Staten-
vertaling, waarbij weer een woord werd ingelascht,
zet Prof. Ridderbos, zonder van eenige inlassching
gebruik te maken, zooveel kernachtiger „zich ach-
terwaarts afgewend“.

De bewogenheid van den profeet komt in de
Statenvertaling bijna niet tot uiting.

Hoe anders is dat bij Prof. Ridderbos in die
kort afgebroken zinnen van vers 7: „Uw land —
een woestijn! Uw steden — met vuur verbrand!
Uw akker — voor uw oogen genieten vreemden
ervan!“

Men leze beide vertalingen maar eens overluid,
en men zal ontdekken, hoeveel levendiger de nieu-
we is.

Hoe lijkt de Statenvertaling op het 9de vers
niet mat, met haar: „als Sodom zouden wij ge-
worden zijn; wij zouden Gomorra gelijk zijn ge-
worden“ tegenover het kortere en toch zoo juiste:
„als Sodom zouden we zijn, we waren Gomorra
gelijk“.

Maar hoeveel duidelijker is ook Prof. Ridder-
bos' vertaling van het 5de en 6de vers!

Wie kan eigenlijk een goeden zin geven aan de
woorden van de Statenvertaling: „Waartoe zoudt
gij meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals
des te meer maken; het gansche hoofd is krank
en het gansche hart is mat, van de voetzool af
tot het hoofd toe is er niets geheel aan het-
zelve enz.“?

Men sla er oude verklaringen eens op na en
men zal zien, hoe gekunsteld zij menigmaal op deze
verzen zijn.

Maar de vertaling van Prof. Ridderbos is op
dit punt helder als glas.

De redeneering van den profeet wordt deze: gij
gaat altijd maar voort af te wijken en wilt dus
blijkbaar nog langer door den Heere geslagen wor-
den. Maar waar moet Hij u slaan? Op uw heele
lichaam is er niet één plek te vinden, waar niet
reeds de sporen van Zijn slagen te vinden zijn
en geen enkel spoor is nog genezen.

Het moet toch voor ieder buiten kijf zijn, dat
de Schrift daardoor voor ons volk meer lees-
baar is geworden!

Wat wij bij de vertaling van Prof. Noordt
opmerkten, behoeven we hier niet in den brede
te herhalen.

Wij beschouwen ook deze vertaling niet als de-
finitief.

De keur van deskundigen zal ook haar nog moe-
ten heproeven.

Een uitdrukking als: „slecht handelende zonen“
in vers 4, zagen wij b.v. gaarne door een betere
vervangen.

En in vers 9 zouden wij gaarne het forsche
„wij“ in plaats van het zwakkere „we“ willen
behouden.

Maar dat hier onschatbaar materiaal voor een
verbeterde vertaling wordt geboden, wie durft het
eigenlijk in gemoede ontkennen?

Wij veroorloven het ons om nog twee stukken
op gelijke wijze naast elkander te plaatsen en
wel Jesaja 19:5-10.

5. En zij zullen de wateren
uit de zee doen vergaan en
de rivier zal verzuipen en
verdrogen.

6. En de wateren zullen
uit den grooten plas verdwijnen
en de stroom zal leeg en
droom worden.

7. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

8. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

9. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

10. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

11. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

12. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

13. En de wateren zullen
stinken, Egypte's Nijlarmen
zullen ondiep worden en ver-
drogen, niet en bies zullen
zullen verdwijnen.

van Prof. Ridderbos op ek vers nieuw licht wordt
geworpen.

En waar de Statenvertaling hier zeer duister
is, zullen zij de nieuwe vertaling aanstonds be-
grijpen.

Vooral geldt dit van het tiende vers, waarmee
men, als men de Statenvertaling leest, geen weg
weet. Wie zijn dat: allen, die (voor) loon lustige
staande wateren maken?

Hier heeft men weer een geval, waarin de Sta-
tenvertaling werkelijk onleesbaar is en waarin een
nieuwere vertaling raad schaft.

Men zal ook ontdekken, dat door de woorden
of uitdrukkingen, welke de Statenvertaling ter ver-
duidelijking heeft ingelascht, de zin heel dikwijls
heeft geleden.

En nu nog een paar verzen uit Jesaja 30.

1. Wee den kinderen, die
afvallen, spreekt de Heere,
om een raadslag te maken,
maar niet uit Mij, en om
(zich) met een bedekking te
bedekken, maar niet (uit)
Mijnen Geest, om zonde te
doen.

2. Wanneer zyne vorsten
zullen geweest zijn tot Zaan
en zyne gezanten zullen geko-
men zijn tot nabij Chanee;
3. Hij zal hen allen be-
schaamd maken door een volk,
dat hun geen nut kan doen,
noch tot hulp, noch tot voor-
deel, maar tot schande en ook
tot aanaadheid zijn zal.

4. De last der beesten van
het zuiden, naar het land des
angst en der benauwdheid,
vanwaar de sterke leeuw en
de oude leeuw is, de basilisk
en de varige vliegende draak;
hunne gelederen zullen zij voe-
ren op den rug der ruidelen,
en hunne schatten op de bul-
ten der kemelen, tot het volk,
(dat hun) geen nut zal doen;

5. Want Egypte zal ijdelijk
en leverloos helpen; daar-
om heb ik hierover geroepen:
Stilzitten zal hun sterkte zijn.

6. Nu (dan), ga henen,
schrijf voor hen op een tafel,
en teeken het in een boek,
opdat het blijve tot den laat-
sten dag, voor altoos, tot in
eenwigheid.

7. En Egypte — ijdel en
leeg is zijne hulp; daarom
noem ik het: „Rahab, dat
stilzit.“

8. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

9. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

10. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

11. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

12. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

13. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

14. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

15. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

16. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

17. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

18. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

19. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

20. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

21. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

22. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

23. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

24. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

25. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

26. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

27. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

28. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

29. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

30. Ga thans naar hinnen en
schrijf het op een tafel in
hun bijzijn en teeken het op
in een boek, opdat het blijve
voor de toekomst, tot een ge-
tuige voor altijd.

duivel door middel van de slang aanvaardt, niet
ongelijk zijn aan de Ophiten, die de slang vereer-
den boven Christus (van „Xereformeerde“ dieren
sprak hij nog niet, maar wel klopt zijn voorstel-
ling van de slang als heilig dier in de schatting
van de rechtzinnigen op de beschimping, welke
men ook thans hoort);

9. dat de woorden: „op uw buik zult gij gaan“,
geen zin hebben, indien zij tot een heuschen slang
zouden gesproken zijn;

10. dat dit verhaal niet historisch mag worden
verstaan.

Is de overeenkomst met de tegenwerpingen,
welke thans tegen de historiciteit of letterlijke op-
vatting van Genesis 3 worden gemaakt, niet frap-
pant?

Gelijken zij niet op elkander als twee druppels
water?

Daarom mogen zij, die deze tegenwerpingen thans
voor hun rekening nemen, zich wel bedenken.

Zij zijn zonder, dat zij het bemerkten in den
rationalistischen boek verzeild geraakt.

Dat de wetenschap hun tot zulk een houding
noopt, is een blinddoek, welke zij elkander voor
de oogen binden.

Het rationalisme, dat in ieder mensch sluimert,
is in hen wakker geworden en geeft den toon aan.

Het geding loopt niet over een verschil van
exegese.

Neen, hoewel men het zich soms niet bewust
is, herleeft thans de oude strijd tusschen geloof
en rationalisme.

Dat maakt deze kwestie zoo gewichtig.

Hooren we nu echter, hoe Petrus van Maastricht
de argumenten van het rationalisme, inzonderheid
van Bekker, poogt te ontzenuwen:

Een hoofdbewijs zou hierna in dezer voege kunnen
worden opgemaakt: In welk verhaal zooveel onoplos-
bare zwaarigheden steken, dat kan niet zijn een histo-
risch en letterlijk verhaal; maar in het verhaal van
dezen tekst steken zooveel onoplosbare zwaarigheden;
derhalve kan het geen historisch of letterlijk ver-
haal zijn. Wij ontkennen hier de tweede stelling.

Hij tracht de tweede stelling bij deelen te bewijzen.
Indien (en de slang, welke alleen verhaald wordt
in den tekst, en de Satan, die er onder zou kunnen
worden verstaan, en de slang en de Satan legelijk,
aan zooveel onoplosbare zwaarigheden onderworpen
zijn, dat niets hiervan historischerwijze verstaan kan
worden, dan is het verhaal niet een historisch verhaal,
enz. Hij bewijst de tweede stelling: daarom, dat I.
de slang alleen vermeld wordt, waaraan, als aan
een redeloos en sprakeloos dier, niet kan toekomen
en passen redeneering en spraak, welke haar in den
tekst toegeschreven worden. Antw. 1o. Wij erken-
nen, dat er van de slang verhaald wordt; maar

2o. wij ontkennen, dat die alleen bedoeld wordt.
Onze redenen zijn: a. Omdat er zulk een slang ver-
meld wordt, die geredeneerd en gesproken heeft,
hetwelk aan een slang alleen niet toekomt; b. omdat
er zulk een slang vermeld wordt, die de Vrouw door
haar arglistigheid bedrogen heeft, 2 Kor. 11:3,
welke is een leugenaar en een menschen-
moorder van den beginne, ja, een Vader der
leugenen; Joh. 8:44, zulk een, aan welke tot straf
der verleiding is aangekondigd vijandschap met het
zaad der Vrouw, Christus; Gal. 3:16, zulk een,
welken het zaad der Vrouw den kop zou vernorzen.
Vgl. Rom. 16:20. Al die dingen passen niet op een
bloote slang alleen. Evenzoo zulk een slang,
welke Johannes (Openb. 12:9) noemt de oude
Slang, welke is de Duivel. Totnogtoe steekt er
derhalve geen onoplosbare zwaarigheid in.

Maar II., dat daarin zwaarigheid is, dat daar er
maar een slang alleen vermeld wordt, en er onder-
tusschen vele soorten van slangen zijn, en van elke
soort tenminste een mannetje en een wijfje, die niet
kan worden uitgelegd, om wat reden die één
vermeld wordt. Antw. Hierin is geen zwaarigheid, om-
dat het ons niet noodzakelijk is, dat de weten; dan
ook omdat één alleen genoeg was tot de verleiding, en
de Satan heeft wel die uit alle uitgekozen, welke hij
licht voor zijn doel 't allerbekwaamst te zijn.

III. Omdat aan haar een listigheid wordt toe-
geschreven, welke alle dieren te boven ging, terwijl
er nochtans beesten opgemerkt worden, die listi-
ger zijn dan de slangen. Antw. Volgens de uitspraak
Gods ging deze bepaalde slang alle andere dieren in
listigheid te boven, en deze uitspraak Gods neemt
alle zwaarigheid weg. Er moge thans een soort
slangen zijn, die in listigheid door andere dieren over-
troffen wordt, maar dat er een dier geweest is, dat
in dien tijd die slang in listigheid overtroffen heeft,
laat Bekker dat aantoonen en bewijzen.

IV. Er kan geen reden opgegeven worden waarom
hij, om den mensch te verleiden, die wijzer is dan al de
listigste dieren, een slang heeft willen verkiezen.
Antw. God zegt, dat hij een slang vanwege haar
arglistigheid heeft uitgekozen, en dit is ons
genoeg; maar ook zou een reden eraan kunnen worden
toegevoegd: omdat hij die slang, listiger dan al de
dieren, geoordeeld heeft tot zijn oogmerk de aller-
gepaste te zijn. Maar, zegt men, van dat oordeel
kan geen reden gegeven worden. Antw. Wat? hijal-
dien de zotte, dwaze Satan dit zonder reden
gegaan heeft.

Wat nu den Satan aangaat, daaromtrent oppert
hij deze zwaarigheden:

A. Dat de Satan, om te verleiden, geen taal en stem
noodig gehad heeft. Antw. Hijzelf evenwel heeft ge-
oordeeld, dat hij, om de Vrouw te verleiden, een
taal en stem noodig had; laat hij dan ook al dwaas
geoordeeld hebben.

B. Dat hem geen listigheid kan worden toege-
schreven, als alleen aan lichamelijke schepselen eigen

— Petrus van Maastricht over het spreken van de slang.

II.

Uit wat wij in het voorgaande artikel aanhaalden,
blijkt wel, dat Petrus van Maastricht de waarheid,
dat de duivel door een heusche slang in voor
Eva verstaanbare woorden gesproken heeft, vol-
houdt tegenover al de bedenkingen van het ra-
tionalisme.

En wie nauwkeurig het citaat in ons vorig num-
mer heeft nagegaan, zal tot de ontdekking zijn
gekomen, dat toen reeds dezelfde tegenwerpingen
gemaakt werden als thans.

Nieuwe zijn er niet bij gekomen.
Slechts zijn er enkele van de oude afgegaan.
Misschien worden die eerlang nog wel opge-
rakeld.

Het rationalisme bereikte toen zijn hoogtepunt,
het werd scherpzinnig doorgedacht en het zal veel
moeite kosten om het nog te overtreffen.

Balthasar Bekker, een der Koryfeeën onder de
rationalisten, kwam er toen reeds met tegenwer-
pingen aanragen als deze:

1. dat er wel listiger dieren dan slangen zijn;
2. dat de slang geen spraakvermogen heeft en
de duivel beter een ekster of een aap had kunnen
uitkiezen;

3. dat de duivel geen slang noodig had om de
vrouw te verleiden.

4. dat de duivel, indien hij door de slang gespro-
ken had, een grooter wonder zou hebben verricht
dan God ooit heeft gedaan;

5. dat zulk een wonder met name dat van de
sprekende ezelin van Bileam zou zijn te boven
gegaan;

6. dat de slangen thans geen stof eten;

7. dat er thans geen grooter vijandschap bestaat
tusschen menschen en slangen, dan tusschen men-
schen en andere beesten;

8. dat zij, die het werkelijk spreken van den

Hier wijken beide vertalingen zoo sterk van elkan-
der af, dat wij er van moeten afzien op bijzondere
punten de aandacht te vestigen.

Mogen wij hier de vergelijking aan onze lezers
zelf overlaten?

Zij zullen het toestemmen, dat door de vertaling

zijnde. Antw. De Apostel schrijft aan de slang een arglistigheid toe (2 Kor. 11:3). En de listigheid wordt in den tekst niet aan den Satan, maar aan de stomme slang toegeschreven.

C. Dat het niet begrepen kan worden, om wat reden de Satan zich een slang, die tevens een sprake- loos en redeloos dier was, tot zijn werktuig zou uitge- kozen hebben, daar hem voegzamer en gepaster aan de hand was een ekster, ten aanzien van de spraak; een aap, ten aanzien van de gedaante. Antw. God zegt de reden: omdat de slang listiger geweest is. Weder antwoordt gij: dit kan niet begrepen worden. Wij hebben voorheen reeds de reden gezegd: omdat hij de slang zich de allerbekwaamste voor zijn oogwit geoordeeld heeft. En zoo hij zonder eenige reden dus geoordeeld heeft, wat dan?

D. Dat, indien de Satan door een slang gesproken heeft, hij dan een groter wonderwerk zou gedaan hebben, dan God ooit gedaan heeft. Antw. Dit is niet ver af van godslastering. De Satan heeft geen wonder- werk gedaan, en veel minder een groter dan een wonderwerk Gods, omdat wat de Satan gedaan heeft, de krachten der natuur niet te boven gaat; want de tong van eenig stom dier te buigen, om door zijn (des Satans) kracht en vermogen een onderscheidbaar geluid in de lucht te formieren, gaat de natuur van het onvernünftige stomme dier niet te boven, en het blijkt in uw ekster zelf.

E. Dat ook de Duivel veel natter en gepaster gesproken zou hebben door de slang, dan God zelf door de ezelin van Bileam. Antw. Weg met godslaste- ring! De Satan sprak zeer listig door middel van een zeer listig dier, om de Vrouw, die wegens de oor- spronkelijke gerechtigheid alsnog wijs was bij uitne- mendheid, te bedriegen en te verleiden; en God sprak door een ezelin, een allerbotst en domst dier, om den dwazen en dommen valschen Profeet te scherper te steken, zooals Petrus duidelijk en uitdrukkelijk zegt (2 Petr. 2:16).

F. Dat de Schrift niet zegt, dat de Satan gespro- ken heeft door de slang of de slang den mond geopen- d heeft, zooals van Bileams ezelin gezegd wordt (Num. 22:28). Antw. Dit wordt wel niet met zoveel woorden in den tekst gezegd, dat hij door de slang gesproken heeft; evenwel wordt er gezegd, dat er zulk een is hij geweest, die door te redeneeren den zeer wijzen mensch heeft kunnen verleiden, tus- schen wien en het zaad der Vrouw (Christus) nu vij- andschap is, wien Christus den kop zou vermorzelen; buiten allen twijfel is deze de Satan. Ook zegt zij, dat er een ware slang bij geweest is, die Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft (2 Kor. 11:3); er is zulk een oude Slang bij geweest, die ge- noemd wordt de Duivel en Satanas, buiten twij- fel, die van den Duivel bezeten is geweest, en der- halve verleidende (Openb. 12:9). Deze dingen tezamen gevoegd, wat kan er dan voegzamer en geschik- ter gezegd worden, dan dat de Duivel en Satanas door de slang verleid heeft? Zoodat ge nu uzelf niet be- hoeft aan te vallen, door te zeggen:

G. Wie is 't derhalve geweest, die hier sprak? en

te antwoorden: dat is de slang geweest, aan welke God tot een straf aankondigde op den grond te kruipen. Gepaster zal Johannes u antwoorden: 't is geweest die oude Slang, welke genoemd wordt Duivel en Satanas, de Verleider, of: welke verleidt. Of nu het werktuig, de slang, vóór den val stof gelekt en op den grond gekropen heeft, zulks baart gansch geen zwartigheid: zoo gij het laatste zegt, zoo moet men begrijpen, dat die dingen, die de slang totnogtoe natuurlijk geweest waren, en zonder moeite en moeilijkheid, haar tot een straf hebben kunnen worden aangekondigd, opdat daarbij zou zijn de hoogste moeilijkheid, smaadheid en schande.

H. Dat die vijandschap, welke God gezet heeft tus- schen de slang en haar zaad aan de eene zijde, en de Vrouw en haar zaad aan de andere zijde, nu niet opgemerkt wordt, wijl er slangen gevonden wor- den, die geen vijanden zijn van den mensch, welke den mensch niet beschadigen, ja, hem daarenboven voor- deelig zijn. Antw. Io. 't Zij zoo, wat Bekker even- wel totnogtoe niet bewezen heeft. De tekst zegt nochtans niet, dat zulks aan alle soorten van slangen tot en straf is aangekondigd; want wat, zoo God zulks aan die slang alleen en aan haar zaad heeft aangekondigd, die de Vrouw verleid heeft? Want er is, wat hij zelf erkent, een soort van slangen, die den menschen vijandig is. Maar zo, hij veronderstelt, dat hier alleen verstaan wordt een slang, die een heest is: terwijl wij allang betoond en betoogd hebben, dat er verstaan wordt die slang, welke het zaad der Vrouw den kop vermorzelen zou, n.l. de Satan (Rom. 16:20), die oude Slang, die genoemd wordt Duivel en Satanas, de Verleider (Openb. 12:9). Tusschen dezen en het zaad der Vrouw is, en zal altijd zijn een gedurige vijandschap.

I. Derhalve is er (I.) geen reden, dat hij voorwendt, dat de slangen bij de Ophiten en Indische heidenen in de hoogste eer zij. Wat daarop wordt geantwoord, dat dit plaats heeft bij het slangenzaad, waartusschen en tusschen het vrouwezaad, Christus, een alijdurende vijandschap is.

K. Hij gaat voort tot de plaats van Openb. 12:9. Hij vraagt (waarslijk schimpend en oneerbiedig genoeg, alsof hij niet erkende, dat Johannes tot den Draak gekomen was door Goddelijke inblazing, door welke de geheele Openbaring neergeschreven is): hoe is Johannes tot den Draak gekomen? Dan voegt hij er aan toe, dat er in deze plaats niets anders is dan een gezicht, en wel zulk een gezicht, dat niet op den verleiden, maar op den toekomstigen tijd ziet; en dat derhalve hieruit niets besloten worden kan. Antw. Hij spreekt van den Draak, die genoemd wordt die oude Slang, die geweest is van den beginne, naar de verklaring van Christus (Joh. 8:44), die verleid heeft van den beginne, nog verleidt, en verleiden zal door alle eeuwen heen de geheele bewoonbare wereld; van hem spreekt hij niet in den toekomstigen, maar in den tegenwoordigen tijd: die ver- leidt, buiten twijfel volgens den stijl der H. Schrift,

ons diefstalbaar zijn. Immers, zoo ooit dan wordt hierbij duidelijk, hoe groot het verschil is tusschen wat wij aanvaarden als kanoniek, door God zelf gegeven, be- richt omtrent den geboren Koning der Joden, en de verzinning van den geest, die het apokriefe geschrift heeft doen geboren worden, ook voorzover het over Jezus' geboorte en kindsheid zich heeft verma- met het spel der verbeelding; nu eens luchtige, dan weer zweele verbeelding.

Wij willen trachten, in zeer kort bestek, enkele bijzonderheden uit de nieuwtestamentische geschriften naar voren te brengen; om dan daarna het in het oog loopend verschil, den diepen afgrond, tusschen kanoniek en apokrief kerstverhaal in enkele trekken aan te geven.

In de eerste plaats vraagt hier onze opmerkzaam- heid: het z.g. protevangeliën van Jakobus. De schrijver is ons onbekend; dat hij de eerste bisschop van Jeruzalem zou zijn geweest, broeder en apostel des Heeren, heeft de traditie wel bewoerd, maar niet be- wezen. In zijn z.g. evangelie wordt het wonder ge- zocht om het wonder; dat is al dadelijk een der meest op den voorgrond tredende zonden der apokriefe ver- zinning. Hij laat Jozef Maria huwen langs zeer bizon- deren weg; want toen Maria, zelf op zeer buiten- gewone wijze uit aanzienlijken stand geboren, 12 jaar oud was, liet de hogepriester, na ingewonnen advies van den priesteraad, alle weduwnaars bijeenkomen, waarna, volgens aanwijzing van een engel, aan dien weduwnaar, die een teeken zou ontvangen van boven, Maria tot vrouw zou gegeven worden. Het teeken viel Jozef ten deel: zijn staf bracht een duif voort, die boven zijn hoofd vloog; en zoo werd hij aangewezen als man van Maria. Hij had reeds kinderen uit zijn eerste huwelijk en al vreesde hij — zooals iemand ongelukkig vertaalt — „de risée te worden” van heel Israël, hij nam het jonge meisje als vrouw aan, hoe oud hij ook was.

De wonderlijke historien worden bij de geboorte evenwel nog vermenigvuldigd.

Van de dichterlijke verbeeldingen eens hedendaagschen kinderschrijvers, die in zijn kerstverhaal voor de jeugd tot den kinderlijken geest indringt met de vraag: hoor je dat gehuil? het is een leeuw; hoor je dat gekrijch? dat is de hyena, ook al een wild beest; en dan dat gehrom, wat is dat? dat zal wel een beer zijn; hoor je dat geritsel? toch geen wild dier...? hoe kom je d'r bij? 't is een schape... het schéert het gras weg; wat komt daar aangerend? wat groint daar zoo? het is een heest, lang en slank; het springt tegen het schape op... zijn laatste uur geslagen... hoe kom je d'r bij? 't is de waakhond... kijk maar, hoe vroolijk het schape al weer weghuppelt... van deze on- rustige verbeeldingen omtrent den onrustigen nacht van Bethlehem Efrata, zeg ik, moet onze apokriefe Jacobus niets hebben. Hij vindt meer de stilte uit als passend decorum. Want als in zijn verhaal Jozef

waaraan het niet ongewoon is, bij duurzams en ach- tereenvolgende handelingen door een verwisseling de tijden onder een te vermenigen. Ondertusschen nemen wij daigene aan, wat hij er aan toe voegt: dat daaraan besloten kan worden, dat de vijandschap, die in het Paradijs aangekondigd is tus- schen het zaad der Vrouw en het zaad der slang, tot op den huidige dag toe duurt (wat hij in §§ 17 en 18 dus duidelijk toge- sproken had, en waartegen hij zich kant in den geheelen inhoud van zijn 19e Hoofdstuk) en wel in dien zin, dat onder den Draak en den Satan en zijn zaad worden verstaan zijn Engelen, di- de kwade geesten (wat wij aannemen), maar niet de kwade menschen; dat deze in de H. Schriften nergens worden genoemd Engelen des Duivels, of het zaad der slang, daarop antwoorden wij lo, of het zaad der slang de kwade geesten zijn, en of insgelijks kwade menschen genoemd worden het zaad der slang, doet volstrekt niets tot het tegenwoordige vraag- en verschijststuk, en wordt nergens anders toe bijgebracht, dan opdat hij, dewijl hij niets heeft waarmede hij niet eenigen schijn de kracht van deze plaats ontwijken kan, tenminste dit hebbe. Maar zo, de kwade menschen, schoon niet met zoo veel woorden, worden genoemd het zaad der slang (Matth. 22:33), slangen, adderege- broedsels (Matth. 3:7 en 13:34), welke zijn uit hunnen Vader den Duivel, die een louterzinnig is en een menschenmoorder van den beginne (Joh. 8:44). Voeg daarbij 1 Joh. 3:8: die de zonde doet, is uit den Duivel, want de Duivel zondigt van den beginne; en vs 10: hierin zijn de kinderen Gods en de kinderen des Duivels openbaar... Die nu gezegd wor- den uit den Duivel te zijn, en kinderen des Duivels, worden die niet genoemd en gezegd te zijn het zaad des Duivels? En zo gij op de woorden vit, zeg, waar de booze geesten het zaad des Duivels genoemd worden. Geloof althans tenminste u zelf, die u zelf vergeten zijde, dit zegt in Hoofdstuk 18, § 3.

HEFT.

MUZIKALE KRONIEK.

XV.

Het Weihnachtsoratorium te Amsterdam.

Nu waren de feestelijke bloemen en kransen weer opgeborgen; het gedachtenis vieren van het 20-jarig bestaan had een einde en door de Chri- stelijke Oratoriumvereniging te Amsterdam werden de schreden gezet naar het zilveren feest. Ik heb niets tegen het af en toe vieren van een bijzondere gedachtenis en vind zelfs veel er toe te zeggen. Maar ik was, eerlijk gesproken, toch

er op uittekt, om een vroedvrouw te zoeken, die loopt bij en — hij loopt niet; het hemelgemaal staat stil; en de arbeiders, die uit den schotel eten zullen, eten niet, want hun hand, die naar den schotel tusschen bleef onbeweeglijk en hun kaken stonden stil en kau- den niet en de schapen verroerden zich niet en de geiten aan de beek dronken niet, en het was alle doodelijk, want de Heiland der volken kwam in, en het groote mysterie was niet alleen in de „spelonk”, maar Maria alleen was gelaten, maar het hing ook over de velden. Het is alles dezelfde tastbaarmaking van stilte, die ook, in navolging van deze apokriefen, Selma Lagerlöf heeft beproefd in de inleiding van haar „Wo- deren van den Antichrist”.

En tegenover dit teeken der stilte, dat welsprekend wil zijn in zijn zachte annuntiatie der groote verbor- genheid, plaatst dan de apokriefe schrijver, niet in staat, zichzelf getrouw te blijven, het onkiesche van haal van de vroedvrouw, die met Salome curieuselijk disputeert over het wonder van de maagdelijke geboorte en over de vraag, of daarvoor wel plaats is in de encyclopaedie der op empirische gegevens opgebouwde vroedvrouwelijke wetenschap.

Ongeveer gelijk voorstelling geeft Pseudo-Mattheus, die evenwel weinig erkenning gevonden heeft en die we dan ook hier grootendeels laten rusten. Het eenig- wat vermelding verdient, is zijn opsmukkend verhaal der geboorte. Laat het evangelie van Lucas in de velden van Bethlehem het licht der herders omschijnen en dat alleen als begeleidend verschijnsel van de verschijning der engelen, die immers als lichtgeesten gedacht zijn, en die als zij zelf zich aan de herders onttrek- ken, hem ook weer in het donker achterlaten. — Pseudo-Mattheus (en dat is weer een echt kenmerk van het apokriefe) heeft het licht noodig om het licht; meer dan de engelen, die het Woord bedienen aan de menschen, en die het „teeken” slechts dienstbaar stellen aan hun prediking, dat het Woord waarachtig is, meer dan die engelen en dat Woord, zeg ik, is hem het LICHT ZELF, en die overeenkomstig brengt hij op zijn schilderij een be- mensche schittering, ook waar de glans niet is uitge- straald door engelen, die hem werpen in oogen van verbaasde menschen. Niet alleen het veld, maar ook de spelonk, waarin Maria de geboorte wacht, is hij hem in den nacht verlicht met hemelsche glans. En die glans blijft in de spelonk, niet slechts in den nacht der geboorte, maar zoolang Maria er verblijft houdt. Ieder proeft hier het verschil. Bij Lucas een licht, maar dat aan onwetenden (herders) ge- openbaard wordt, opdat zij zouden weten; het licht openbaart Bij Pseudo-Mattheus een lichtglans, ook over Maria, die evenwel weet wat staat te geschieden; het licht is hier geen middel tot openbaring, maar doel op zichzelf: een vriendelijke illustratie van God, maar zonder het „moeten”, zonder de „noodzakelij- heid” der openbaring. Bij Lucas een lichtschijnsel, dat maar even zich laat zien aan verbaasden, en dat zich onmiddellijk terugtrekt, zoodra de engelen

blij, dat w- gingen, wa- een veree- ook het b- een feest-

En voor- uitvoering- nachtsoral- heeft de e- thans was- gis) de vi-

In 1914- tegenwoor- ik wil begi- dat de ve- voor haar- tegen K- dat vooe- deze zeld- ten meest- het gepred- voor onze- dankende

De C. e- damsche E- reeds mee- uitvoering- teken voc- habitus. I- de wissel- paald wer- men an- stellen en- ten gehoor- concerteer- maar zij- alleszins - aan te ne- doen. Daa- sterdamme- succes, wa- de toekom- zeer hoop-

De avon- de uitvoer- het bestuu- zal aan di- gedaan, de- tigd. Ook- belangstell- Ik heb- heb ik da- uitvoering- van 1924-

zelf weer- het allerko- de kwistig- in overstel- mededeelin- en hemelsc- dóór elkar- het geweld- transcenden- apokriefen- fantasieerl- sche genad- tie ontvang- haar maar- oogenblik v- beroofd; wa- wordt hier- mood. Kan- feit als „e- schetst ont- meer beho- wonder, de- heeft den- is, heeft o- ook echt

En — v- zijn eigen- als de Jak- spelonk va- en blijft- zich onmid- neerwerpen- vrouwen, t- terheid van- overtuigen- en gepluis- breken in- 't zijn alre- en waartus- pen. Het w- kanonieke- redeneerai- als de Se- kanoniek- den, het f- eet... geknutsel- vertellen, dat toen- kent zijn b- en ge voe- fetisch pers- Just Havel- ezel als e- te worden, der den in- amsche ge- de vrucht- bedaren e-

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Apokriefe Kerstgedachten.

I.

Wij, kinderen der 20e eeuw, meenen al een reuzen- taak te aanvaarden, als wij ons bakken onder het woord der verneming, dat ons zegt: Beproof de geesten, of zij uit God zijn. En: geloof niet een iegelijk geest. En: onderscheidt het kostelijke van het snoode. En, in het kort, elk woord, dat ons toeroept, dat tusschen wat uit God en uit den mensch is, het we- zensonderscheid moet gekend en gepredikt worden.

Maar hebben wij ons wel eens voorgesteld, wat die opdracht van goddelijke souvereiniteit en apostolische autoriteit heeft gevestigd van de oude christelijke kerk, die in haar nieuwtestamentische brieven zich tot de gehoorzaamheid aan deze roeping hoorde bewegen, en die in de eerste eeuwen na de prediking der apos- tolen te oordelen had over de vraag, welke van alle geschriften, die in de kringen der gemeenten in omloop waren gebracht, als „apokrief” en welke als „kanoniek” moesten worden erkend?

Want niet alleen de ons bekende evangelien en brieven zijn tot de christelijke kerk gekomen, maar daarnaast hebben veel andere „evangelien” en brieven de aandacht der christelijke kerk voor zich gevraagd; en tusschen al die boeken en boekjes móest nu de schifting geschieden. Voor wie geloof in het bestaan van den bijbel als heilig, van Gods Geest ingegeven boek, is een beroep op de leiding van den Heiligen Geest, ook bij het werk der vaststelling van den kanon, een zeer natuurlijk uitvloeisel van zijn aan- vaarding der theopneustie; een beroep, dat hem tot rust voert, zoo vaak de vraag hem wordt voorge- legd, of wel de kerk op rechte wijze het werk der schifting tusschen kanoniek en apokrief heeft vol- bracht. Want hij móet wel aannemen, dat de zelfde Geest, die door een zeer bijzondere daad van theo- pneustie den bijbel van boven gegeven en aan de kerk heeft toegedacht, ook zal hebben gezorgd, dat die kerk het geschenk Gods heeft gevonden en als zoo- danig aanvaard. Maar dit neemt niet weg, dat hij toch wel iets verstaan kan van die ontzaglijke zwa- righeid, waarvoor de kerk heeft moeten staan, toen zij uit eigen oogen had te zien; want ook in de vaststelling van den kanon werkt God organisch; Hij bedient zich van het zelfstandig, en bewust, en voor-zichtig on- derzoek der kerk. Bovendien komt uit de overwe- ging van al die dingen wel eens de gemoedelijke be- geerte op, om ook thans de overwegingen der oude kerk na te gaan en de vraag te stellen, of ook de christen van deze eeuw het verschil, het we- zensverschil, tusschen kanoniek en apokrief kan — men vergunne ons ditmaal het woord — „aanvoelen”.

Daarbij kan nu de overweging van het kerstevangelie